

Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens

Advies wetgeving VTC nr. 2021/105 van 14 december 2021

over

tekst	ontwerp van besluit
van	de Vlaamse Regering
titel	tot uitvoering van bepalingen over de justitiehuizen van het decreet van 26 april 2019 houdende de justitiehuizen en de eerstelijnsbijstand
roepnaam	(besluit justitiehuizen)
datum	zoals principieel goedgekeurd op 3 december 2021

De Vlaamse Toezichtcommissie (hierna "de VTC");

Gelet op het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer (hierna: "het e-govdecreet"), inzonderheid artikel 10/4, §1;

Gelet op de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad Van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (hierna AVG), inzonderheid artikel 36, 4, artikel 57, 1, c) en artikel 58, 3;

Gelet op de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens (hierna "WVG");

Gelet op het verzoek om advies van 3 december 2021 van mevrouw Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, ontvangen door de VTC op 3 december 2021;

Brengt op 14 december 2021 het volgend advies uit:

I. VOORWERP VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. De Vlaamse minister bevoegd voor Justitie en Handhaving (hierna "de aanvrager") verzocht bij brief van 3 december 2021 om het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie (hierna "VTC") over een ontwerp van besluit *tot uitvoering van bepalingen over de justitiehuizen van het decreet van 26 april 2019 houdende de justitiehuizen en de eerstelijnsbijstand* (hierna "het Ontwerp"), zonder opgave van artikelen.
2. Aangezien de adviesbevoegdheid van de VTC op grond van artikel 10/4, § 1 van het e-govdecreet betrekking heeft op de verwerkingen van persoonsgegevens, is haar adviesverlening hiertoe beperkt.

Context

3. De persoonsgebonden aangelegenheden van de gemeenschappen omvatten sinds de Zesde Staatshervorming ook de organisatie, de werking en de opdrachten van de justitiehuizen en van de bevoegde dienst die de uitwerking en de opvolging van het elektronisch toezicht verzekert. Niettemin bepaalt de federale overheid de opdrachten die de justitiehuizen¹ uitoefenen in het kader van de gerechtelijke procedure of de uitvoering van gerechtelijke beslissingen².
4. Het Ontwerp wil uitvoering geven aan het decreet van 26 april 2019 houdende de justitiehuizen en de eerstelijnsbijstand en behandelt volgende elementen:
 - de organisatie van de justitiehuizen;
 - een aantal elementen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens;
 - de inwerkingtreding van het decreet van 26 april 2019, wat betreft de justitiehuizen. De inwerkingtreding van de bepalingen over de juridische eerstelijnsbijstand, wordt in een afzonderlijk besluit van de Vlaamse Regering geregeld.
5. In het Ontwerp wordt ook een bepaling over de territoriale organisatie opgenomen. De keuze voor een **organisatorische schaalvergroting** en dus een territoriale organisatie die maximaal aansluit bij de gerechtelijke arrondissementen is een vervolg van eerdere fusiebewegingen in het gerechtelijk landschap en in de hulp- en dienstverlening (zorgregio's). Dat impliceert de creatie van vijf regio's in Vlaanderen: Antwerpen, Limburg, Oost-Vlaanderen, Vlaams-Brabant-Brussel en West-Vlaanderen.
6. Tegelijk met de behoefte aan organisatorische schaalvergroting blijft de lokale inplanting een cruciaal gegeven, gelet op de behoefte aan nabijheid en directe dienstverlening aan de Vlaamse burgers. Er wordt daarom geopteerd voor het **behoud van de huidige lokale inplanting** in de 'oude' gerechtelijke arrondissementen, die sinds de hervorming van het gerechtelijk landschap overeenstemmen met de afdelingen van de rechtbanken van eerste aanleg.
7. Bovendien wordt de lokale toegankelijkheid verder versterkt via een **antennewerking**. De bevoegdheid om waar nodig antennes op te richten wordt aan de bevoegde minister gedelegeerd.
8. Nieuw is dat het administratief arrondissement Halle-Vilvoorde over een eigen afdeling van het justitiehuis zal beschikken.³
9. Het decreet van 26 april 2019 houdende de justitiehuizen en de juridische eerstelijnsbijstand biedt tot slot ook een grondslag voor de **verwerking van (gevoelige) persoonsgegevens door de justitiehuizen en het Vlaams Centrum Elektronisch Toezicht (verder: "VCET")**. In het Ontwerp worden de bewaartermijnen vastgelegd. Het Ontwerp voorziet ook in de mogelijkheid om gegevens op een geanonimiseerde wijze langer te bewaren, wat onder meer wetenschappelijk onderzoek mogelijk maakt.
10. In de volgende bepalingen van het Ontwerp is er sprake van persoonsgegevens (onderlijning VTC):

"Hoofdstuk 3. Omgaan met persoonsgegevens

Afdeling 1. Bewaartermijnen

Art. 5. *De persoonsgegevens die worden verwerkt conform artikel 9, §1, 1°, 2°, 3° en 8°, van het decreet van 26 april 2019, worden bewaard in een elektronisch dossier en zijn beschikbaar en raadpleegbaar tot tien jaar na de laatste verwerking ervan. Na de voormelde periode worden de persoonsgegevens gewist of geanonimiseerd met het oog op een doeleinde als vermeld in artikel 7, eerste lid, 2° tot en met 5°, van het decreet van 26 april 2019.*

¹ Of, in voorkomend geval, de andere diensten van de gemeenschappen die deze opdrachten overnemen.

² Bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, artikel 5, §1, III, hersteld door artikel 11 van de bijzondere wet van 6 januari 2014 met betrekking tot de Zesde Staatshervorming.

³ Momenteel zijn er reeds antennes in Asse, Halle en Vilvoorde.

De persoonsgegevens die worden verwerkt conform artikel 9, §1, 4° en 5°, van het decreet van 26 april 2019, worden bewaard in een elektronisch dossier en zijn beschikbaar en raadpleegbaar tot alle minderjarigen die bij het dossier zijn betrokken, de leeftijd van drieëntwintig jaar hebben bereikt. Na de voormelde periode worden de persoonsgegevens gewist of geanonimiseerd met het oog op een doeleinde als vermeld in artikel 7, eerste lid, 2° tot en met 5°, van het decreet van 26 april 2019.

Afdeling 2. Unieke identificatie

Art. 6. *Met het oog op de unieke identificatie van de justitiabelen, vermeld in artikel 9, §1, 1°, van het decreet van 26 april 2019, kan een foto van hun gezicht in het elektronisch dossier bewaard worden als dat noodzakelijk is voor de uitvoering van de opdracht en met behoud van de toepassing van de bewaartermijn, vermeld in artikel 5, eerste lid, van dit besluit.”*

II. ONDERZOEK VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. Voorafgaande toelichting

11. De VTC stelt vast dat de personen van wie gegevens worden verwerkt de volgende zijn (uitgebreider onder luik 5):

- 1° verdachte, beschuldigde, beklaagde, in verdenkinggestelde, veroordeelde of geïnterneerde personen;
- 2° personen die deel uitmaken van de sociale context van personen, vermeld in punt 1;
- 3° slachtoffers, naasten en nabestaanden;
- 4° personen die betrokken zijn in een burgerrechtelijke procedure;
- 5° personen die deel uitmaken van de sociale context van personen als vermeld in punt 4;
- 6° personen over wie in het kader van netwerken als vermeld in artikel 5, 2°, overleg wordt gepleegd;
- 7° personen die deel uitmaken van de sociale context van personen als vermeld in punt 6°;
- 8° personen die als actor betrokken zijn bij de uitvoering van een opdracht, alsook professionele adviseurs of hulpverleners van de personen, vermeld in punten 1°, 3°, 4° en 6° (art. 9 § 1 decreet).

en dat het minstens volgende gegevens betreft:

- 1° identificatie- en contactgegevens;
- 2° gegevens over beroep, beroepsbekwaamheid, opleiding en vorming;
- 3° leeftijd, geslacht, nationaliteit, burgerlijke staat en verblijfsstatuut;
- 4° gegevens betreffende schulden en solvabiliteit;
- 5° gegevens betreffende de levensstijl, vrijetijdsbesteding en sociale context;
- 6° gegevens betreffende de gezinssamenstelling;
- 7° gegevens betreffende de woonomstandigheden;
- 8° politieke en gerechtelijke gegevens;
- 9° gegevens betreffende de gezondheid;
- 10° gegevens betreffende risicosituaties en -gedragingen;
- 11° gegevens waaruit ras of etnische afkomst blijken;
- 12° gegevens met betrekking tot seksueel gedrag of seksuele gerichtheid;
- 13° gegevens waaruit politieke, religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen blijken;
- 14° lokalisatiegegevens, voor zover het gaat om personen die door een opdrachtgever onder elektronisch toezicht zijn geplaatst (art. 9 § 2 decreet);
- 15° foto.

12. Het gaat dus om de verwerking van persoonsgegevens, waaronder uiterst gevoelige gegevens en mededelingen, en de VTC gaat daarom na in hoeverre het Ontwerp en de bestaande decreten in lijn liggen met de principes van het gegevensbeschermingsrecht.

2. Kwaliteit van de regelgevende grondslag

13. De wettelijke basis van het Ontwerp is het decreet van 26 april 2019 houdende de justitiehuzen en de juridische eerstelijnsbijstand, artikel 8, zesde lid, (voor artikel 5 van het Ontwerp) en artikel 9, §2, vijfde lid (voor artikel 6 van het Ontwerp).
14. Het komt de stellers van het Ontwerp toe om erover te waken dat – en dit ook voor de bestaande wet- en regelgeving - elke verwerking die in onderhavige context zal plaatsvinden een rechtvaardigingsgrond vindt in artikel 6 AVG en voor sommige verwerkingen in artikel 9 en in artikel 10 AVG⁴.
15. Het decreet vermeldt niet expliciet op grond van welke rechtvaardigingsgrond in de AVG de verwerking van persoonsgegevens zal plaatsvinden. Uit de tekst van het decreet blijkt evenwel dat het gaat over het informeren van de opdrachtgever, begeleiden en informeren van o.m. slachtoffers en communiceren met betrokkenen bij de opdracht.
16. De VTC meent dan ook dat er sprake is van een verwerking om te voldoen aan een **wettelijke verplichting** die op de verwerkingsverantwoordelijke rust (art. 6, lid 1, c), AVG). De VTC beveelt aan de **rechtvaardigingsgrond** toe te voegen aan het Ontwerp, minstens aan de nota aan de Vlaamse Regering.
17. In het Ontwerp worden ook bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van artikel 9 en 10 AVG verwerkt, die een bijzondere rechtsbasis behoeven. Er wordt evenmin een expliciete melding gemaakt van op grond van welke uitzondering in de AVG deze gegevens van de betrokkenen eventueel zullen verwerkt worden.
18. De VTC wenst in herinnering te brengen dat elke overheidsinmenging in de bescherming van de persoonlijke levenssfeer zoals gewaarborgd door artikel 8 van het EVRM en artikel 22 van de Grondwet moet worden voorgeschreven in een 'voldoende precieze wettelijke bepaling' die beantwoordt aan een dwingende maatschappelijke behoefte en evenredig is met de nagestreefde doelstelling. In een dergelijke precieze wettelijke bepaling moeten de essentiële elementen van de met de overheidsinmenging gepaard gaande verwerkingen van persoonsgegevens omschreven zijn.⁵
19. Voor verwerkingen op basis van artikel 6, lid 1, c), AVG, die niet zozeer betrekking hebben op het privé-leven sensu stricto, maar eerder enkel op de bescherming van persoonsgegevens, moet het doeleinde voldoende duidelijk afgebakend zijn⁶. Andere elementen van de verwerking die al duidelijk (eventueel impliciet) blijken uit de bestaande wetgeving moeten niet per se herhaald worden. De VTC vindt het niettemin een goede praktijk om dat wel te doen om een uniform kader te creëren waarop verschillende uitvoeringsbesluiten kunnen steunen. Bovendien maakt dit het veel gemakkelijker om de verwerkingen van persoonsgegevens te toetsen aan de AVG, zowel voor de toezichthouder als voor de betrokkenen. Er is dus een onderscheid te maken tussen de legaliteitstoets (eisen waaraan de wettelijke basis moet voldoen om geldig te zijn) en de conformiteitstoets aan de AVG.
20. Aangezien met de vermelding van de essentiële elementen ook minstens gedeeltelijk tegemoetgekomen wordt aan artikel 5, 1, a), AVG, dat bepaalt dat persoonsgegevens moeten worden verwerkt op een wijze die ten aanzien van de betrokkene behoorlijk en transparant is, zal het ontbreken van deze elementen zwaardere transparantiemaatregelen vragen. Er zal namelijk niet naar de wetgeving kunnen verwezen worden.

⁴ Minstens in de nota aan de Vlaamse Regering had moeten verduidelijkt worden welke rechtvaardigingsgrond de opstellers inroepen.

⁵ Zie DEGRAVE, E., *"L'é-gouvernement et la protection de la vie privée – Légalité, transparence et contrôle"*, Collection du CRIDS, Larcier, Brussel, 2014, p. 161 e.v. (zie o.m. : EHRM, arrest *Rotaru c. Roumania*, 4 mei 2000); Zie ook enkele arresten van het Grondwettelijk Hof: Arrest nr. 44/2015 van 23 april 2015 (p. 63), Arrest nr. 108/2017 van 5 oktober 2017 (p. 17) en Arrest nr. 29/2018 van 15 maart 2018 (p. 26), Arrest nr. 2/2021 van 14 januari 2021, overw. B.22.1. e.v. Zie ook SCHRAM, F., *Privacy & persoonsgegevens. Handboek*, Brussel, Politeia, 2019, 75-98, 111-116.

⁶ Artikel 6, 3, AVG. Voor wat punt e) betreft, bestaat de doelstelling van de verwerking in de vervulling van een taak van algemeen belang of voor de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is verleend door unierecht of lidstatelijk recht.

21. De opstellers van de wettelijke en reglementaire teksten zullen moeten inschatten of de beoogde verwerking een meer uitgewerkte rechtsgrond nodig heeft. Daarbij moet in eerste instantie gekeken worden naar de graad van inmenging van de overheid in het privé-leven.
22. De VTC wijst erop dat er ook sprake is van **persoonsgegevens in de zin van artikel 9 en 10 AVG**, met name gegevens over gezondheid en biometrische gegevens met het oog op de unieke identificatie van een personen (foto) en strafrechtelijke gegevens.
23. Bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van artikel 9 en 10 AVG behoeven naast een specifieke rechtvaardigingsgrond strengere beveiligingsmaatregelen. De VTC wijst op de toepasselijkheid van artikel 9, WVG dat aangeeft welke bijkomende veiligheidsmaatregelen vereist zijn:
- de categorieën van personen aanwijzen die de persoonsgegevens kunnen raadplegen, waarbij hun hoedanigheid ten opzichte van de verwerking van de betrokken gegevens nauwkeurig moet worden omschreven;
 - de lijst van de aldus aangewezen categorieën van personen ter beschikking houden van de bevoegde toezichthoudende autoriteit voor gegevensbescherming;
 - ervoor zorgen dat de aangewezen personen door een wettelijke of statutaire verplichting, of door een evenwaardige contractuele bepaling ertoe gehouden zijn het vertrouwelijke karakter van de betrokken gegevens in acht te nemen.
24. Andere maatregelen kunnen geformuleerd worden op basis van een gegevensbeschermingseffectbeoordeling (zie infra).

3. Doelbinding

25. Persoonsgegevens moeten voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden worden verzameld en mogen vervolgens niet verder op een met die doeleinden onverenigbare wijze worden verwerkt (artikel 5, 1, b), AVG).
26. Het decreet van 26 april 2019 *houdende de justitiehuisen en de juridische eerstelijnsbijstand* geeft de volgende doeleinden aan (artikel 7):
- 1° het uitvoeren van de opdrachten, vermeld in artikel 5, 1° en 2° (gerechtelijke opdrachten en netwerken uitbouwen);
 - 2° het beleid en het beheer van de justitiehuisen;
 - 3° het afleggen van verantwoording aan de Vlaamse Regering;
 - 4° wetenschappelijk onderzoek en statistiek;
 - 5° de berekening, vermeld in artikel 47/10, derde lid, van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten.
- Daarbij is uitdrukkelijk voorzien dat de justitiehuisen ten behoeve van de doeleinden, vermeld onder 2° tot en met 5° geanonimiseerde gegevens of gecodeerde persoonsgegevens gebruiken als de beoogde doeleinden op die manier kunnen worden verwezenlijkt, tenzij decretale of wettelijke voorschriften anders bepalen.
27. De doeleinden zijn welbepaald en transparant. Verder zijn de doeleinden die worden nagestreefd nuttig en noodzakelijk, rekening houdend met het algemeen belang. Er is een evenwicht tussen het belang van de betrokkenen om hun rechten en vrijheden te vrijwaren en het algemeen belang om tot een verwerking van gegevens te komen.
28. De VTC is dus van oordeel dat de doeleinden welbepaald, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd zijn.

4. Verantwoordelijkheid

29. Artikel 4.7) AVG bepaalt dat voor de verwerkingen waarvan de regelgeving het doel en de middelen vastlegt, de **verwerkingsverantwoordelijke** diegene is die daarin als dusdanig wordt aangewezen.
30. Het decreet van 26 april 2019 *houdende de justitiehuisen en de juridische eerstelijnsbijstand* vermeldt het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin uitdrukkelijk als verwerkingsverantwoordelijke (artikel 7, laatste lid).
31. De decreetgever, de Vlaamse Regering en de verantwoordelijken voor de verwerking moeten nagaan of het uitvoeren van een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling (GEB - artikel 35 AVG) voor de verschillende verwerkingen al dan niet noodzakelijk zijn. De VTC wijst in dat kader op de lijst⁷ met verwerkingen waarvoor een gegevensbeschermingseffectbeoordeling dient te worden uitgevoerd door de Vlaamse bestuursinstanties.

In deze is de VTC van oordeel dat een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling aangewezen is aangezien minstens de volgende criteria van toepassing zijn:

- wanneer er een grootschalige verwerking en/of stelselmatige monitoring is van locatiegegevens van of herleidbaar tot natuurlijke personen;
- wanneer er op systematische wijze bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van artikel 9 van de AVG, evenals persoonsgegevens met betrekking tot strafrechtelijke veroordelingen of strafbare feiten zoals omschreven in artikel 10 van de AVG of gegevens van zeer persoonlijke aard (zoals financiële gegevens en gegevens over inkomen en vermogen, werkloosheid, betrokkenheid van jeugdzorg of maatschappelijk werk, gegevens omtrent huishoudelijke en privé-activiteiten, locatiegegevens) worden uitgewisseld tussen meerdere verwerkingsverantwoordelijken.

5. Minimale gegevensverwerking

32. Conform artikel 5.1, c), AVG, moeten de persoonsgegevens toereikend, ter zake dienend en beperkt zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.
33. De categorieën betrokkenen zijn minstens:

1° verdachte, beschuldigde, beklaagde, in verdenking gestelde, veroordeelde of geïnterneerde personen, voor zover dat noodzakelijk is voor het uitvoeren van een opdracht die tot doel heeft een opdrachtgever te informeren over een passende straf, maatregel, uitvoeringsmodaliteit of voorwaarde die aan deze personen kan worden opgelegd, of over de opvolging van een dergelijke straf, maatregel, uitvoeringsmodaliteit of voorwaarde;

2° personen die deel uitmaken van de sociale context van personen, vermeld in punt 1°, voor zover dat noodzakelijk is voor het uitvoeren van een opdracht als vermeld in punt 1°, of voor een opdracht die tot doel heeft een opdrachtgever te informeren over het onthaalmilieu van een persoon als vermeld in punt 1° ;

3° slachtoffers, naasten en nabestaanden, voor zover dat noodzakelijk is voor het uitvoeren van een opdracht die tot doel heeft hen te begeleiden en te informeren gedurende een strafrechtelijke procedure, of een procedure in het kader van de uitvoering van straffen en maatregelen;

4° personen die betrokken zijn in een burgerrechtelijke procedure, voor zover dat noodzakelijk is voor het uitvoeren van een opdracht die tot doel heeft een opdrachtgever te informeren over het thuismilieu van minderjarigen, de uitoefening van het gezamenlijk ouderlijk gezag en het recht op persoonlijk contact met minderjarigen;

5° personen die deel uitmaken van de sociale context van personen als vermeld in punt 4°, voor zover dat noodzakelijk is voor het uitvoeren van een opdracht als vermeld in punt 4° ;

6° personen over wie in het kader van netwerken als vermeld in artikel 5, 2°, overleg wordt gepleegd, voor zover

7

<https://overheid.vlaanderen.be/sites/default/files/media/VTC/VTC O 2020 01 DPIA lijsten v1 voor web.pdf?timestamp=1589396929>

dat noodzakelijk is om het specifieke doel van dat overleg te realiseren;

7° personen die deel uitmaken van de sociale context van personen als vermeld in punt 6° voor zover dat noodzakelijk is om het specifieke doel van het overleg te realiseren;

8° personen die als actor betrokken zijn bij de uitvoering van een opdracht, alsook over professionele raadgevers of hulpverleners van de personen, vermeld in punten 1°, 3°, 4° en 6°.

en de categorieën gegevens zijn minstens :

1° identificatie- en contactgegevens;

2° gegevens over beroep, beroepsbekwaamheid, opleiding en vorming;

3° leeftijd, geslacht, nationaliteit, burgerlijke staat en verblijfsstatuut;

4° gegevens betreffende schulden en solvabiliteit;

5° gegevens betreffende de levensstijl, vrijetijdsbesteding en sociale context;

6° gegevens betreffende de gezinssamenstelling;

7° gegevens betreffende de woonomstandigheden;

8° politieke en gerechtelijke gegevens;

9° gegevens betreffende de gezondheid;

10° gegevens betreffende risicosituaties en -gedragingen;

11° gegevens waaruit ras of etnische afkomst blijken;

12° gegevens met betrekking tot seksueel gedrag of seksuele gerichtheid;

13° gegevens waaruit politieke, religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen blijken;

14° lokalisatiegegevens, voor zover het gaat om personen die door een opdrachtgever onder elektronisch toezicht zijn geplaatst;

15° foto van het gezicht.

34. De VTC beoordeelt het positief dat de categorieën van personen van wie gegevens verwerkt worden uitdrukkelijk opgesomd worden in artikel 9, §1 van het decreet.
35. Artikel 9, §2 van het Ontwerp geeft voor het nader bepalen van de categorieën van persoonsgegevens delegatie aan de Vlaamse Regering.
36. Het principe van minimale gegevensverwerking impliceert niet alleen dat gegevens 'inhoudelijk' relevant en terzake dienend moeten zijn, maar ook dat de voorkeur moet worden gegeven aan persoonsgegevens die de betrokkene indirect identificeren (gepseudonimiseerde persoonsgegevens) boven persoonsgegevens die rechtstreeks en direct identificeren, voor zover uiteraard het beoogde doeleinde al niet kan worden bereikt met de verwerking van dergelijke gegevenstypes.
37. De VTC beoordeelt het dan ook positief dat in het decreet voorzien is dat de justitiehuizen voor de doeleinden, vermeld in het eerste lid, 2° tot en met 5° (beleid en beheer, verantwoording aan de Vlaamse regering, statistiek en wetenschappelijk onderzoek) geanonimiseerde gegevens of gecodeerde persoonsgegevens als de beoogde doeleinden op die manier kunnen worden verwezenlijkt, tenzij decretale of wettelijke voorschriften anders bepalen.
38. Persoonsgegevens worden op basis van dit Ontwerp meegedeeld aan de opdrachtgever: een instantie die door of krachtens een wet, decreet of ordonnantie, of op grond van een samenwerkingsakkoord, gemachtigd is om de justitiehuizen te belasten met een opdracht.
39. Er zal rekening moeten gehouden worden met artikel 8 van het Vlaams e-govdecreet van 18 juli 2008, dat aan Vlaamse instanties de verplichting oplegt om protocollen af te sluiten voor de mededeling van persoonsgegevens aan andere overheden.
40. Krachtens artikel 5.1, e) AVG mogen persoonsgegevens niet langer worden bewaard, in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen te identificeren, dan noodzakelijk voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.
41. Wat de **bewaartermijn** betreft, voorziet het Ontwerp een termijn van 10 jaar na de laatste verwerking, waarna de gegevens geanonimiseerd of gewist worden, behoudens voor de persoonsgegevens die verband houden met

burgerrechtelijke procedures over minderjarigen, waar deze bewaard worden tot de minderjarige de leeftijd van 23 jaar bereikt.

42. De nota aan de Vlaamse Regering geeft de volgende toelichting bij deze termijnen (onderlijning VTC):

“Het Agentschap Justitie en Handhaving (vanaf 1 januari 2022) is verantwoordelijk voor de gegevens die de justitiehuizen en het VCET verwerken in het kader van hun opdrachten (art. 7, laatste lid, decreet). Zij bewaren deze gegevens in elektronische dossiers, die in beveiligde gegevensbanken zijn opgenomen (Sipar voor de justitiehuizen en Siset voor het VCET) (zie art. 12 decreet).

De justitiehuizen en het VCET verwerken gegevens over verdachten, veroordeelden en geïnterneerden en over personen uit hun sociale context, om strafrechtelijke en penitentiaire opdrachten uit te voeren. De opdrachtgever kan om een informatierapport vragen (een zgn. enquête). Een opdracht kan ook bestaan in een opvolging en begeleiding gedurende de uitvoering van de straf of maatregel, waarbij de justitieassistent op regelmatige tijdstippen verslag uitbrengt bij de opdrachtgever. Het VCET maakt uurroosters op, begeleidt en monitort te veroordeelde, registreert overtredingen en maakt rapporten op bestemd voor de opdrachtgever. De betrokken persoon kan hierbij een heel traject doorlopen. Zo kan aan een gedetineerde in eerste instantie penitentiair verlof worden toegekend; een volgende stap kan beperkte detentie zijn, gevolgd door een periode van elektronisch toezicht, om uiteindelijk voorwaardelijk in vrijheid gesteld te worden. De gerechtelijke overheid kan de opgelegde voorwaarden aanpassen, of een modaliteit herroepen of herzien. Het mandaat van de justitieassistent strekt zich uit over dit volledige traject. De duur ervan is onvoorspelbaar, is afhankelijk van tal van factoren en verschilt van dossier tot dossier.

Bovendien kan de betrokken persoon na verloop van tijd nieuwe strafbare feiten plegen (recidive). Bij de oplegging en tenuitvoerlegging van de nieuwe straf of maatregel, houden de actoren rekening met het strafrechtelijk verleden van betrokkene, en de manier waarop vroegere tenuitvoerleggingen zijn verlopen. De verwerkte gegevens blijven daarom relevant en noodzakelijk in het kader van de nieuwe opdracht.

De diensten slachtofferonthaal verwerken gegevens over slachtoffers van misdrijven en hun naastbestaanden of nabestaanden, met als doel hen te begeleiden en te informeren. Dit zowel tijdens het strafonderzoek, als gedurende de tenuitvoerlegging van de straf of maatregel, wat zich over een lange periode kan uitstrekken. Regelmatig zijn er ook nog contacten na afloop van de straf of maatregel, bijvoorbeeld als een slachtoffer minderjarig was en als volwassene vragen heeft over het gerechtelijk dossier.

Rekening houdend met al deze elementen wordt voor de genoemde doeleinden (die in het decreet verwoord zijn) gekozen voor een bewaartermijn van tien jaar, te rekenen vanaf de laatste verwerking van de gegevens in het elektronisch dossier. Als na afloop van deze periode geen enkele verwerking meer is gebeurd, mag redelijkerwijze verondersteld worden dat de gegevens niet langer noodzakelijk zijn voor de uitvoering van enige opdracht.

Met deze bewaartermijn en het aanvangspunt ervan wordt bovendien afgestemd op de regeling die door de federale wetgever is uitgewerkt voor het Geïntegreerd Elektronisch Justitieel Opgvolgingsdossier (GEJO). Hiervoor kan worden verwezen naar artikel 21 van de wet van 5 mei 2019 houdende diverse bepalingen inzake informatisering van Justitie, modernisering van het statuut van rechters in ondernemingszaken en inzake de notariële aktebank, dat ook een bewaartermijn van tien jaar na de laatste verwerking, voorziet. Voor de identificatiegegevens van professionele raadgevers en hulpverleners wordt dezelfde bewaartermijn van tien jaar gehanteerd. Zij kunnen immers optreden in meerdere dossiers ten aanzien van verschillende justitiabelen.

In burgerrechtelijke opdrachten worden persoonsgegevens verwerkt met het oog op een beslissing van de familierechtbank over het thuismilieu van minderjarigen, de uitoefening van het gezamenlijk ouderlijk gezag en het recht op persoonlijk contact. Voor de bewaring wordt rekening gehouden met het principe van de blijvende saisine van de familierechtbank. Dit houdt in dat, bij nieuwe elementen, het familiedossier op eenvoudig verzoek terug voor dezelfde rechtbank kan worden gebracht (art. 1253ter/7 Ger. W.). Zolang de betrokken kinderen de meerderjarigheid niet hebben bereikt, kan het dossier op regelmatige tijdstippen terug voor de familierechtbank komen, en behoort het dossier opnieuw te worden ingekeken. Dit verantwoordt het beschikbaar en raadpleegbaar blijven van het dossier tot de meerderjarigheid van de betrokken kinderen, met een bijkomende periode van vijf jaar (met andere woorden: tot de leeftijd van 23 jaar). Zij kunnen als meerderjarige immers nog vragen hebben over het burgerrechtelijk onderzoek waarbij ze als kind betrokken waren.

Na de bewaartermijn heeft de verantwoordelijke de keuze. Ofwel worden de gegevens gewist, ofwel worden ze geanonimiseerd zodat ze niet meer aan een identificeerbaar persoon gelinkt kunnen worden. Zo zijn ook op lange termijn nog doorgedreven en efficiënte analyses in het kader van wetenschappelijk onderzoek mogelijk. In GEJO daarentegen worden de dossiers na afloop van de bewaartermijn nog lange tijd gearchiveerd, waarbij ze in welbepaalde gevallen opnieuw beschikbaar en raadpleegbaar gemaakt kunnen worden. Voor de gegevens die in de databanken van de justitiehuzen bewaard worden, bestaat onvoldoende noodzaak voor een bijkomende langdurige archivering. Indien de gegevens geanonimiseerd worden, is dat niet langer als een bewaring van persoonsgegevens te beschouwen.”

43. De VTC heeft geen opmerkingen in verband met de bewaartermijnen.

6. Juistheid

44. Persoonsgegevens moeten juist zijn en zo nodig worden geactualiseerd (artikel 5, 1, d), AVG).
45. Alle redelijke maatregelen moeten worden genomen om persoonsgegevens die, gelet op de doeleinden waarvoor ze worden verwerkt, onjuist zijn, onverwijld te wissen of te rectificeren. De verwerkingsverantwoordelijke is dus verplicht tot een permanente kwaliteitsbewaking en -zorg. Op de verwerkingsverantwoordelijke rust een middelenverbintenis: hij zal alle redelijke maatregelen nemen zoals een voorzichtige en vooruitziende verwerkingsverantwoordelijke dit doet, in dezelfde omstandigheden.⁸
46. De VTC heeft geen opmerkingen wat dit betreft.

7. Rechten van de betrokkenen en transparantie

47. Artikel 12 AVG bepaalt dat de verwerkingsverantwoordelijke passende maatregelen neemt opdat de betrokkene de in de artikelen 13 en 14, AVG bedoelde informatie en de in de artikelen 15 tot en met 22 en artikel 34, AVG bedoelde communicatie in verband met de verwerking in een beknopte, transparante, begrijpelijke en gemakkelijk toegankelijke vorm en in duidelijke en eenvoudige taal ontvangt.
48. De VTC is van oordeel dat het aanbevolen is om het Ontwerp aan te vullen met de verplichting om de **vermeldingen**⁹ op te nemen in de communicatie met de burger zodat de betrokkenen goed geïnformeerd worden over de verwerking van hun gegevens en het voor de betrokkenen duidelijk is wat hun rechten zijn en tot wie zij zich moeten richten voor de uitoefening van hun rechten.

8. Beveiligingsmaatregelen

49. Artikel 32 AVG verplicht de verwerkingsverantwoordelijke om gepaste technische en organisatorische maatregelen te treffen die nodig zijn voor de bescherming van de persoonsgegevens. Deze maatregelen moeten een passend beveiligingsniveau verzekeren rekening houdend, enerzijds, met de stand van de techniek ter zake en de kosten voor het toepassen van de maatregelen en, anderzijds, met de aard van de te beveiligen gegevens en de potentiële risico's.
50. De VTC wijst erop dat dat aangezien het bijzondere categorieën van persoonsgegevens betreft, een bijzondere aandacht vereist is inzake informatieveiligheid.

⁸ DE BOT, D., *De toepassing van de Algemene Verordening gegevensbescherming in de Belgische context. Commentaar op de AVG, de Gegevensbeschermingswet en de Wet Gegevensbeschermingsautoriteit, Handboek*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, 497-498.

⁹ Doel van de verwerking, types of categorieën van de te verwerken persoonsgegevens, betrokkenen, entiteiten waaraan en doeleinden waarvoor de persoonsgegevens mogen worden verstrekt, opslagperioden en aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke

51. Voor de concrete uitwerking hiervan wijst de VTC op de aanbeveling¹⁰ ter voorkoming van gegevenslekken en op de referentiemaatregelen¹¹ die bij elke verwerking van persoonsgegevens in acht zouden moeten worden genomen. De VTC benadrukt ook het belang van een behoorlijk gebruikers- en toegangsbeheer¹² en een logging van de toegangen zodat de functionaris en de toezichhouders kunnen controleren wie wanneer toegang had tot welke gegevens, wat zijn/haaracties waren en waarom¹³.
52. Voor zover er gedacht wordt aan het gebruik van cloudtoepassingen, verwijst de VTC naar haar adviezen en aanbevelingen daarover¹⁴.
53. In principe moet de specificering van maatregelen niet in de wetgeving worden opgenomen. Wanneer de decreetgever of in een later stadium (mits delegatie), de Vlaamse Regering echter vermoedt dat de gepaste maatregelen niet gerealiseerd zullen worden zonder dit aan de betrokken instanties expliciet op te leggen, dan moet dat wel gebeuren¹⁵.

III. BESLUIT

54. De VTC is van oordeel dat het voorgelegde voorontwerp voldoende waarborgen zou kunnen bieden wat de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen betreft, op voorwaarde dat daarin volgende elementen bijkomend worden geïmplementeerd, inzonderheid:
- de rechtvaardigingsgrond toevoegen aan het Ontwerp of de nota (luik 2);
 - melden van de uitzonderingsgrond voor de verwerking van persoonsgegevens op basis van art. 9 – 10 AVG (luik 2);
 - het uitvoeren van een gegevensbeschermingsbeoordeling (luik 4);
 - de transparantiemaatregelen uitwerken (luik 7);
 - de beveiligingsmaatregelen uitwerken (luik 8).

Hans Graux,
Voorzitter VTC

Getekend door: Hans Graux (Signature)
Getekend op: 2022-01-04 17:40:06 +01:00
Reden: Ik keur dit document goed

¹⁰ Aanbeveling CBPL nr. 01/2013

(<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2013.pdf>)

¹¹ Referentiemaatregelen CBPL voor de beveiliging van elke verwerking van persoonsgegevens, Versie 1.0
(<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/nota-inzake-de-beveiliging-van-persoonsgegevens.pdf>)

¹² Zie ook Aanbeveling CBPL nr. 01/2008

(<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2008.pdf>)

Verschiede instanties kunnen hiervoor aangepaste technologische oplossingen bieden (zoals bijvoorbeeld de Kruispuntbank van de Sociale zekerheid).

¹³ *Audit trailing of beveiligd controlespoor.*

¹⁴ <https://overheid.vlaanderen.be/vlaamse-toezichtcommissie-cloud>

¹⁵ Dit kan eventueel ook in een ministerieel besluit of een omzendbrief.